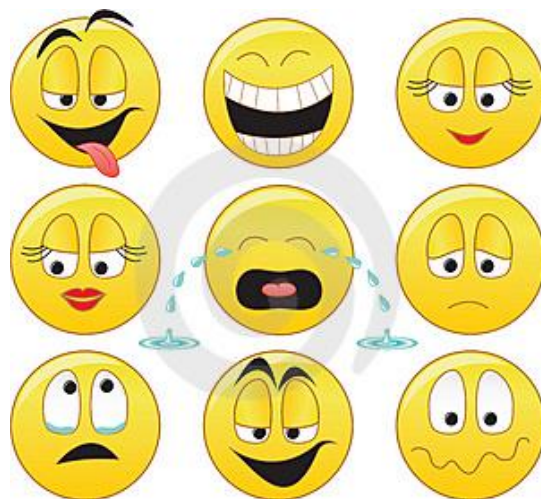

PP – Fritidsklubben ht-13

Åk 4-6

”Känslor”

Sharon Rubin

Innehållsförteckning

Inledning..... s. 3

Beskrivning av elevgrupp..... s. 3

Syfte..... s. 4

Långsiktigt mål s. 4

Konkreta mål..... s. 5

Arbetsätt s. 5

Bedömning..... s. 6

Dokumentation s. 6

Referenslista..... s. 7

Bilaga

1 Aktionsforskningscykeln.

2 Sokratiska samtal.

3 Isländska samtal.

4 Elevenkät.

Pedagogisk planering på fritidsklubben i Sköndalsskolan HT-2013

”Känslor”

Inledning

På Sköndalsskolans fritidsklubb jobbar 3 pedagoger, två fritidslärare och en barnskötare. Barnskötaren arbetar deltid samt med barn i behov av särskilt stöd vilket innebär att hon börjar jobba kl. 8 varje dag, som i sin tur påverkar sluttiden. Fritidslärarna har klasskontaktstid i två åk 4, två åk 5 och en åk 6, en timme i veckan.

Fritidsklubbens lokaler består av tre rum och ett kök, varav ett av rummen är lite större och mycket pyssel kan utföras, vi har även data del där eleverna har tillgång till fyra bärbara datorer. Klubben har även tillgång till skolans musiksäl och skolans gymnastiksäl 2 timmar i veckan. Fritidsklubben har för närvarande 53 inskrivna elever, åk 4-6 (vt-2013), till hösten slutar de nuvarande 6:or och nya 4:or börjar så det är i nuläget svårt att veta mer exakt hur många vi blir samt hur fördelningen kommer att se ut mellan flickor och pojkar.

Fritidsklubben har öppet från den tiden då eleverna slutar sin klassundervisning (ca kl. 13-14) till kl. 17. Under lov och studiedagar har fritidsklubben öppet mellan 10-17. Vi äter mellanmål 14.30 varje dag i skolrestaurangen. Fritidsklubben har en budget på 550kr per elev och år till förbrukning.

Föräldrarna kommer att bli informerade om detta projekt genom att vi skickar hem denna pedagogiska planering. I december månad så kommer föräldrarna bli inbjudna och eleverna kommer då att få visa upp för föräldrarna om den process/projekt som eleverna har arbetat med under höstterminen genom tex en vernissage eller dramauppväsning.

Beskrivning av elevgrupp

Den här pedagogiska planeringen riktar sig till elever i åk 4-6. Detta kommer att genomföras under klasskontaktstid, 1tim/vecka men även under deras Klubben tid under ht-13. Eleverna har skiftande bakgrund och behov. Eleverna kommer att vara delaktiga och få stort handlingsutrymme i processen.

Syfte

Under denna period kommer vi att arbeta med olika uttrycksformer för att öka elevernas förmåga att förstå sina egna och andras känslor. Eleverna kommer att få träna på att uttrycka olika känslor för att kunna respektera varandra i olika situationer. Efter detta projekt kommer eleverna att få en större insikt om hur de fungerar och reagerar i olika situationer. Eleverna kommer även att tränas i att hantera sina egna och andras känslor för att få en ökad förståelse för varandra i gruppen. Detta med utgång från styrdokumentet som säger:

- *Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet* (Lgr 11, s 7).
- *Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse* (Lgr 11, s 7).
- *Det är viktigt att personalen strävar efter att se det unika hos varje barn och medvetet arbetar med att olikheterna i gruppen ses som en tillgång* (Skolverket, 2007, s. 25).
- *Läroplanens grundläggande demokratiska värderingar skall ligga till grund för arbetet i fritidshemmet. Personalen har ett stort ansvar för att diskutera olika värderingar och uppfattningar och samtidigt ta avstånd från det som strider mot dessa* (Skolverket, 2007, s. 25).

Långsiktigt mål

- Stimulera eleverna till att utveckla sin identitet.
- Att eleverna i större utsträckning hanterar och förstår sina egna och andras känslor för att få en ökad förståelse för sig själv och för varandra i gruppen.
- Att eleverna respekterar varandra i olika situationer.
- Att eleverna litar till sina egna åsikter.
- Att eleverna mer sällan hamnar i konflikter.
- Att öka elevernas förmåga att förstå andras och sina egna känslor.

Konkreta mål

- Att eleverna får träna/känna på att uttrycka olika känslor och uttrycksformer.
- Att öka elevernas självkänsla.
- Berika eleverna i de sociala koderna som vårt samhälle vilar på.
- Att alla elever känner att man får vara som man vill.
- Att eleverna känner sig trygga.
- Att eleverna får vara med att påverka processen.
- Att vi tillsammans har haft roligt.

Arbetsätt

Genom aktionsforskning (bilaga:1)

Observation

Fritidslärarna kommer i denna pedagogiska planering att starta upp med en observationstid på 2 veckor, varje klass för sig sedan 2 veckor som grupp på Klubben. Syftet med observationen är att göra en kartläggning på hur eleverna identifierar sig i klassgruppen/ fritidsgruppen men även för att se om det finns extra behov hos eleverna. Vad finns det för gemensamma samt individuella förmågor? Vad finns det för samspel i gruppen/grupperna? Valet av vilken berättelse som kommer att ligga till grund för elevernas introduktion, beror på vad som sker i grupperna. Eleverna kommer även att få svara på en enkät, skala 1-10 med en kommentar (bilaga:4).

Introduktion eleverna

Fritidsläraren introducerar eleverna i arbetet genom att i klasserna under halvklasstid läsa upp en saga/ berättelse inom värdegrundsarbete uttaget ut elevernas vardag och perspektiv.

Reflektion

Hur vill eleverna fortsätta?

Här finns stort utrymme i att eleverna själva kan påverka sin undervisning. Fritidslärarna har några egna idéer om utvecklingen. Här finns möjlighet till:

- Utveckla samtalen vidare med hjälp av Sokratiska samtal (bilaga:2) och även Isländska samtal (bilaga:3). Att diskutera likheter och olikheter.

- Läs sagor/ berättelser som handlar om konflikt, där eleverna får avsluta sagan/berättelsen i bild eller drama.
- Att få uttrycka olika känslor genom drama som kan leda till en film.
- Utrycka känslor i bild.
- Utgå från smilisskyltar för att verbalt gestalta olika känslomässiga uttrycksformer.
- Försök förmedla lycka med en tragisk balad som bakgrundsmusik.
- I drama intervjua varandra, med hjälp av kroppsspråket svara ett positivt svar medan det kommer ut ett negativt svar genom munnen.

Detta sker efter elevernas önskemål.

Utvärdering elever

Hur känner sig eleverna efter detta arbete?

Vad hände/ vad tänkte/ vad kände eleverna?

Utvärdering fritidslärare

Vilken utveckling har skett hos den enskilde eleven, och vad har skett i gruppen/ grupperna?

Vad hände/ vad tänkte/ vad kände fritidslärarna?

Observation

Arbetet avslutas med att fritidslärarna observerar 2 veckor, varje klass för sig sedan 2 veckor som grupp på Klubben. Vad har hänt? Vad behöver vi jobba mera med? Hur går vi vidare?

Bedömning

Ta reda på om eleverna känner sig accepterade och känner sig trygga genom med hjälp av en enkät, skala 1-10 med en kommentar (bilaga:4). Denna enkät är densamma som i uppstarten av projektet, detta för att kunna jämföra arbetet samt att göra utvecklingen synlig för eleverna.

Dokumentation

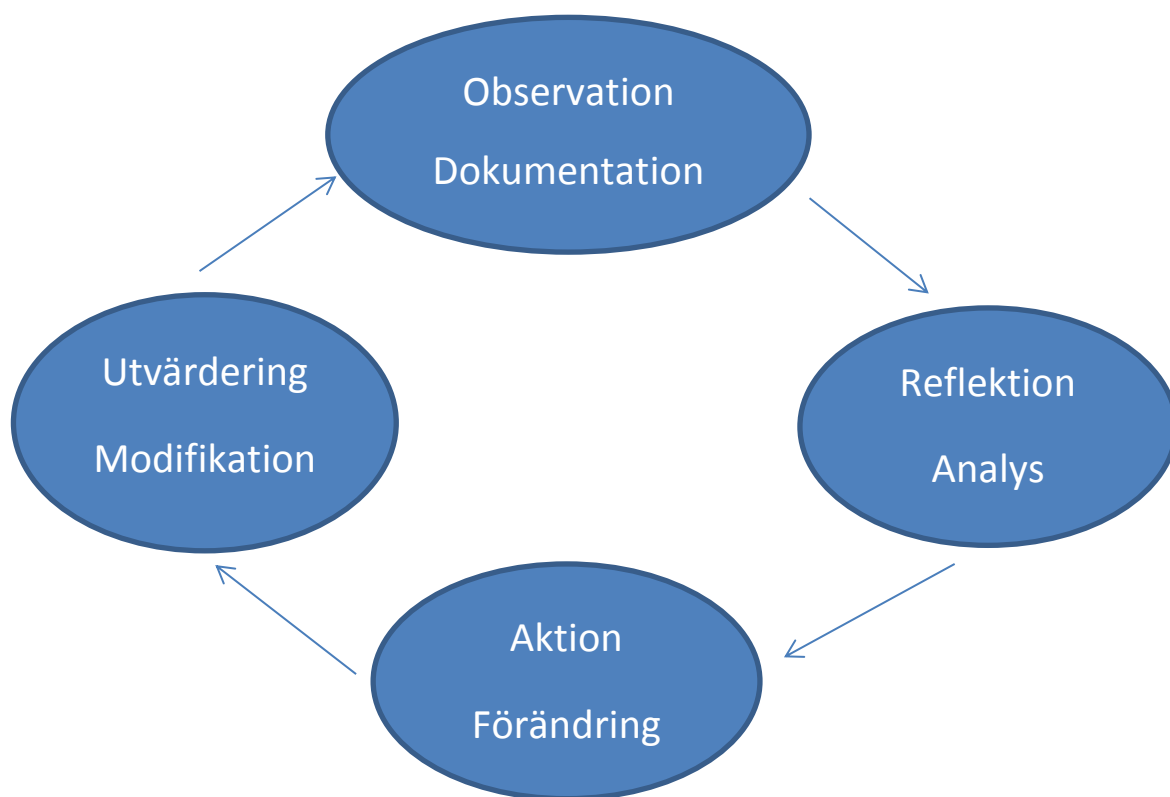
Dokumentationen sker kontinuerligt i skrift och bild för både elever och fritidslärare.

Referenser

Skolverket (2007) *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem*. Stockholm: Liber.

Skolverket. Lgr 11 (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* 2011. Stockholm: Fritzes.

Bil:1

Bil:2 Hämtat från Skolverkets hemsida maj 2013

Sokratiska samtal - stärker analysförmågan

- Genom Sokratiska samtal lär sig eleverna att analysera och reflektera. Det utvecklar också läsförståelsen. Grundtanken är att låta eleverna få samtala kring frågor utan att läraren har en plan för vad man ska komma fram till. Lärarens roll är att underlätta processen och se till att alla åsikter respekteras.

Det säger Ann Pihlgren, som skrivit en avhandling om metoden Sokratiska samtal och i dag är studierektor vid UTEP (Institutionen för utbildningsvetenskap mot tekniska, estetiska och praktiska kunskapstraditioner).

Metoden Sokratiska samtal kan användas för alla åldersgrupper, från förskolan till vuxna. Ofta utgår samtalen från en bild eller en text. Samtalsledaren ställer en inledande fråga som alla deltagare kan svara på. Frågan ska utgå både från bilden/texten och från deltagarnas egen upplevelse ("vad skulle du göra i en liknande situation"). Ett syfte med frågan är att den ska hjälpa deltagarna att så syn på sin förförståelse och kanske sina förutfattade uppfattningar. Samtalen kommer ofta att handla om grundläggande värdefrågor, exempelvis om vilka handlingar som är moraliskt riktiga. När metoden används med femåringar räcker det att hålla på i 20 minuter, längre orkar de inte. Med vuxna kan ett samtal hålla på i upp till en och halv timme.

I skriften "Sokratiska samtal", utgiven av Västra Götalandsregionen, Konst- och Kulturutveckling (2007) preciseras de spelregler som gäller för ett samtal och som alla deltagare måste acceptera:

- Att genom eftertänksam dialog göra ett utforskande möjligt.

- Att det inte finns några "rätt" eller "fel", men mer eller mindre underbyggda argument.
- Att lyssna.
- Att vara beredd att ändra sin ståndpunkt.

Ann Pihlgren har under många år praktiserat metoden inom ungdomsskolan, ofta har utgångspunkten varit just en bild. Ofta har en klass delats in i två grupper, för att alla ska kunna komma till tals bör det inte vara alltför många deltagare.

- Ett underliggande motiv för att låta barnen själva styra diskussionen är att tron på deras egen förmåga, men också att barn inte kan skyddas från allt ont utan utvecklas när konflikter tillåts framträda.

Utvecklar kritiskt tänkande

I sin forskning har Ann Pihlgren funnit att eleverna som återkommande, det vill säga ungefär var tredje vecka, får praktisera Sokratiska samtal utvecklar sina förmågor inom fyra områden:

- För det första utvecklar de sitt kritiska tänkande, de blir kapabla att göra mer avancerade analyser och dra mer preciserade slutsatser. För det andra utvecklar de språket, de blir bättre på att tala och läsa, framför allt tränas de i att läsa för att förstå en text och för att kunna delta i en diskussion. För det tredje blir de också bättre på att skriva, något som de har nytta av i alla ämnen. Och för det fjärde påverkas elevernas sociala samspel, de blir mer öppna för andras idéer. De blir skickligare på att samverka med andra för att lösa ett problem och de får en beredskap för att möta åsikter om inte är deras egna.

Men Ann Pihlgren menar att eleverna också förändras på ett mer svårfångat plan, de får en annan självbild. Ann Pihlgren berättar om en elev som sade att det tidigare alltid hade varit viktigt för honom att "vinna" diskussioner. Plötsligt fick han insikten att det inte behöver vara något farligt att lugnt stå fast vid sin ståndpunkt även om andra inte håller med.

- Metoden stimulerar ett djupare tänkande, olika perspektiv får komma till uttryck, man blir ofta varse att ett problem kan ha många bottenar, något som förhindrar att man hamnar i en enkel lösning.

Enkelt att lära ut

En fördel med Sokratiska samtal är att metoden är ganska enkel att lära ut. Ett samtal kan också avbrytas när som helst. Det viktiga är samtalet och själva processen, inte vad man kommer fram till.

- Däremot kan det ofta vara svårt för lärarna att kliva ur sin vanliga roll. Plötslig ska ju läraren inte ha en plan för vad eleverna ska komma fram till. Samtidigt är min erfarenhet att metoden kan skapa en nytändning för lärare. Plötsligt får de en möjlighet att ta fasta på ursprungliga idéer som de ofta hade när de började att studera till lärare. Att introducera Sokratiska samtal är också en väg för att få syn på sina egna tankar. Alla som deltar påverkas.

För Ann Pihlgren finns en nära koppling mellan Sokratiska samtal och skolans värdegrundsarbete.

- En fördel är att det kommer att handla om värdegrund i ett vidare perspektiv. Det är oerhört viktigt att skolan arbetar mot mobbning och diskriminering, men frågan om värdegrund kan inte reduceras till det. Det handlar också om demokrati och människosyn.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.

Lgr 11

Senast granskad: 2010-09-22

Isländska samtal

Isländska professorn Sigrún Adaldarnardóttir har tillsammans med universitetet i Harvard utarbetat en metod som ökar barns sociala kompetens.

Syftet med metoden var alltså att öka barns och ungdomars sociala kompetens; lära dem att ta ansvar och öka deras empatiförmåga.

Utvärderingar som har gjorts på metoden visar att:

- Ungdomar, som i skolan har tränats i att diskutera och lösa sociala konflikter, ökade sin empatiska förmåga.
- Klassrumsklimatet blev bättre.
- Eleverna blev öppnare och tryggare.
- Ungdomarna blev vänligare och mer hänsynsfulla mot varandra.
- Ungdomarna var inte så snabba att fördöma sina kamrater.
- Ungdomarna försökte oftare lösa konflikter på egen hand.
- Ungdomarna tog inte till knytvävarna vid konfliktlösning, man pratade istället med varandra.

Det finns olika problemlösningsnivåer hos barn och det gäller för oss att få barnen från den lägsta nivån, det egocentriska perspektivet, till den högsta nivån, tredje personens perspektiv. Problemlösningsnivåerna är ofta åldersstyrda, men många barn fastnar lätt på en låg nivå om de inte systematiskt tränas till att nå en högre nivå.

Problemlösningsnivåer hos barn:

Egocentriskt perspektiv- Jagisen, det finns bara jag i hela världen.

Subjektivt perspektiv- man ser bara konsekvensen för sig själv.

Ömsesidigt perspektiv- Man kan se att det är ett problem mellan två parter.

Tredje persons perspektiv- Man ser något värdefullt mellan personerna. Det finns en tillit och ett hänsynstagande. Man kan bortse från sig själv och sina egna behov och välja det som är bäst för alla inblandade.

Mycket i den isländska metoden känner vi igen. Den stora skillnaden är dock att man alltid arbetar efter ett visst mönster vid tex konfliktlösning. Det är fem steg som ska följas:

- Vilket är problemet?
- Hur känner sig de inblandade?
- Vilka olika lösningar finns?
- Vilken lösning är den bästa?
- Konsekvenser? Alt Vad händer då?

I de lokaler där man arbetar med metoden bör de fem stegen hänga på väggen, både som ett stöd för minnet och som en påminnelse.

Modell för konflikthantering

Steg 1

Problemet definieras.

Vilket är problemet?

Varför är det ett problem?

Det är bara att gå till oss själva. Hur många gånger har vi brytt oss om att i grunden ta reda på vad vi egentligen grälar om?

Steg 2

Hur känner sig de inblandade?

I och med att eleverna försöker leva sig in i hur andra människor tänker och känner övar de upp sin förmåga till empati. De lär sig också se saker och ting ur andras synvinklar.

Steg 3

Vad kan man göra för att lösa problemet?

Vilka olika lösningar är möjliga?

Här ska man försöka få alla deltagare att komma med förslag och noga motivera sitt ställningstagande. När alla har ett svar diskuteras de olika förslagen noga. Man diskuterar även konsekvenserna av att göra så eller så. Det är viktigt att eleverna ser att det sällan bara finns ett sätt att lösa problem på.

Steg 4

Vilket är det bästa sättet att lösa problemet på?

Hur ska vi gå till väga?

Varför är det bäst att göra så?

Hur känner sig de inblandade om vi väljer det alternativet?

Här är det viktigt att följa demokratiska spelregler, att lyssna, att reflektera, att analysera och att slutligen fatta ett beslut.

Steg 5

Konsekvensbeskrivning.

Vad blir konsekvenserna av att lösa problemet på det här sättet?

Vad är det bästa som kan hända?

Vad är det värsta som kan hända?

Det eleverna lär sig här är att tänka ett steg till, alltså livet efter det fattade beslutet. En konflikt är inte alltid löst bara för att man har bestämt sig för en lösning. Det kan vara bra att ha en alternativ handlingsplan om den första skulle misslyckas. Det man också lär sig är att man bär ansvaret för konsekvenserna av sina egna beslut.

Om man vill använda den Isländska metoden vid konfliktlösning är det viktigt att man ofta tränar eleverna. Ett bra sätt är att föra etiska samtal utifrån aktuella händelser i gruppen. Man gör en kort historia av händelsen men låter den samtidigt vara lite allmän hållen. Eleverna får lösa problemet med hjälp av Isländka metoden. När de har enats om en lösning drar man paralleller till händelsen i gruppen, om den inte kommer upp spontant från eleverna själva. Eleverna kan då ofta se att deras problemlösning även går att använda på deras eget problem.

När man tränar den isländska metoden är det bra om gruppen inte är så stor, 8-10 elever brukar vara lagom.

1. Man utgår från en bestämd händelse som läses upp för gruppen.
2. Det är ledarens uppgift att leda samtalet efter de fem stegen.
3. Ledaren bestämmer vem som ska börja prata och sedan går man alltid laget runt.
4. Det är bara den som har ordet som får prata. Man väntar på sin tur.
5. Alla bör säga något.
6. Tycker man lika som en kompis, formulerar man sitt eget svar. Man säger inte bara:
- Jag tycker som Kalle!
7. När problemet är löst drar man paralleller med elevernas vardag för att få en ännu djupare förankring av ämnet. Om händelsen handlar om vänskap kan man t.ex. prata om vilka egenskaper en bra kompis ska ha, vem som ska bestämma när man leker osv. man kan även låta eleverna arbeta med vänskap på olika sätt.

Bil:4

Kan du uttrycka olika känslor? (ringa in det som passar bäst på dig)

Inte så mycket **1...2...3...4...5...6...7...8...9...10** *Jättemycket*

Känner du dig säker i t.ex. nya grupper? (ringa in det som passar bäst på dig)

Inte så mycket **1...2...3...4...5...6...7...8...9...10** *Jättemycket*

Har du lätt att förstå/se dina kompisars känslor? (ringa in det som passar bäst på dig)

Inte så mycket **1...2...3...4...5...6...7...8...9...10** *Jättemycket*

Får du vara som du vill? (ringa in det som passar bäst på dig)

Inte så mycket **1...2...3...4...5...6...7...8...9...10** *Jättemycket*

Känner du dig trygg? (ringa in det som passar bäst på dig)

Inte så mycket **1...2...3...4...5...6...7...8...9...10** *Jättemycket*

(dessa två sista frågorna är endast till bedömningen i slutet av arbetet)

Har du fått varit med att påverka arbetet? (ringa in det som passar bäst på dig)

Inte så mycket **1...2...3...4...5...6...7...8...9...10** *Jättemycket*

Har du haft roligt? (ringa in det som passar bäst på dig)

Inte så mycket **1...2...3...4...5...6...7...8...9...10** *Jättemycket*

Något annat jag vill berätta...

